

Koiran lonkkanivelen kehityshäiriö, lonkkadysplasia

Koiran lonkkadysplasiaa esiintyy erityisesti suurilla ja nopeasti kasvavilla koiraroduilla. Tila alkaa kehittyä syntymän jälkeen. Lonkkadysplasian syy on lonkkanivelen epänormaali löysyys: nivelkapseli ja reisiluun pään side ovat epänormaalin löysät, jolloin lonkkamaljakko ja reisiluun pää eivät pysy toisiaan vasten. Tällöin sekä reisiluun pään että lonkkamaljakon muovautuminen oikean muotoiseksi häiriintyy. Joskus nivelen löysyys on niin suurta, että reisiluun päät ovat suurimman osan aikaa poissa kuopistaan (osittainen sijoiltaanmeno eli subluksaatio).

Lonkkadysplasiaa esiintyy myös ihmisellä. Tällaisilla lapsilla lonkkanivelet ovat löysät heti syntymän jälkeen. Kun tällainen löysyys todetaan, lapsen jalat lastoitetaan pariiksi kuukaudeksi "sammakkoasentoon", jolloin reisiluun pää ja lonkkamaljakko ovat tiiviisti toisiaan vasten.

Lonkkadysplasian oireet

Lonkkien kehityshäiriö, lonkkadysplasia alkaa antaa oireita n. 5 kk iästä alkaen: ylösnousu ja liikkeelle lähtö voi olla jäykkää. Koira voi olla myös haluton liikkumaan. Myös takajalkojen ojentaminen voi olla puutteellista, jolloin koira liikkuu pylyään pyörittäen. Koiran liikkuesssa lonkkanivelestä voi kuulua myös ääntä ("kliksahdus"), kun reisiluun pään tulee pois lonkkamaljakosta ja menee sinne takaisin.

Eläinlääkäri toteaa lonkkien löysyyden ja mahdollisen kivun tunnustelemalla ja taivuttelemalla. Röntgentutkimus antaa lisätietoa lonkkanivelten tilasta.

Koiralla, jolla on huonosti kehittyneet lonkkanivelet (dysplasia), on suurempi riski saada lonkkien nivelrikko jo nuorella iällä. Nivelrikon pääoire on kipu ja nivelen jäykkyys erityisesti levon jälkeen.

Lonkkadysplasian hoito

Ei-kirurginen hoito:

Kasvava koira on varmintä ruokkia niin, että (lähes) koko ravinto on hyvälaatuista kasvavan koiran ruokintaan tarkoitettua täysravintoa. On hyvä, jos ruoan valmistaja on ruokintakokeella testannut, että ruoasta imeytyy AAFCO:n normien mukainen määrä kalkkia ja fosforia. Tällaisen täysravinnon lisäksi ei koiralle saa antaa kalkkia tai vitamiineja. Säännöllinen maitotuotteiden antokaan ei ole hyväksi. Ruokaa annetaan sellainen määrä, että koira pysyy hoikkana.

Säännöllinen liikunta on suositeltavaa. Liikunnan määrä arvioidaan yksilöllisesti koiran vasteen mukaan. Liikuntaa on vähennettävä, jos koiran lonkat ovat liikuntasuorituksen jälkeisen levon jälkeen erityisen jäykät ja kipeät. Uiminen on hyvä liikuntamuoto, koska uudessa niveleen ei kohdistu painorasitusta.

Tulehduskipulääkkeet vähentävät lonkkien kipua ja helpottavat liikkumista.

Nivelrustoa suojaavat aineet, kuten Na-pentosan polysulfaatti (Cartrophen) sekä kondroitiini ja glukosamiini edistävät jonkin verran rustovaurion paranemista ja estävät jonkin verran nivelrikon syntyä.

Kirurginen hoito

Jos koiran lonkkien kipuoireet ovat suuret ja/tai lonkkien löysyys on suurta, on harkittava leikkaushoitoa:

- Reisiluun pään ja kaulan poisto

Tämä leikkaushoito soveltuu hyvin alle 25 kg painoisille koirille.

Alle 10 -kiloisilla koirilla toipuminen leikkauksesta on melko nopeaa. Nivelrikkaisen tai sijoiltaan menneen lonkkanivelen reisiluun pää ja kaula poistetaan. Leikkauksen jälkeen lonkkamaljakon ja reisiluun yläosan välille muodostuu nuijamainen valenivel, joka on varsin toimiva ja varsin kivuton. Leikkauksen jälkeen toipumisaikana tarvitaan liikuntaa ja venyttelyä, että valenivelen liikkuvuus tulee riittävän suureksi.

- Lonkkamaljakon kääntöleikkaus. (TPO = triple pelvic osteotomy)

TPO -leikkaus soveltuu potilaille, joilla lonkat ovat löysät, mutta joilla ei röntgentutkimuksessa havaita ainakaan suuria nivelrikkomuutoksia. Tässä leikkauksessa lonkkamaljakkoa käännetään n. 30 astetta ulospäinreisiluun pään päälle, jolloin reisiluu pysyy paremmin kuopassaan. Lonkkamaljakon kääntämiseksi häpyluun haara ja istuinluu sekä suoliluu katkaistaan ja suoliluu liitetään uuteen asentoon erikoislevyllä ja ruuveilla. Leikkauksesta huolimatta lonkkaniveleen voi kehittyä nivelrikkoa.

-Lonkkaproteesin asentaminen

Jos yli 10 - 25 -kiloisella koiralla lonkkaniveliin kehittyy jostain syystä (vamman, dysplasia) nivelrikko ja nivelrikon lääkehoito on tehotonta, on harkittava kirurgista hoitoa. Paras toiminnallinen lopputulos saadaan, jos nivelrikkaisen lonkkanivelen tilalle asennetaan lonkkaproteesi. Reisiluun pää ja kaula poistetaan ja tilalle laitetaan metalliproteesi. Myös lonkkamaljakko poistetaan ja tilalle laitetaan muovinen kuppi. Leikkauksen jälkeen toipuminen on varsin nopeaa.

Reisiluun pään kuoliotauti eli Legg Calve Perthes -tauti

Pienikokoisilla koiraroduilla, erityisesti terriereillä, esiintyy sairautta, jossa kasvuiässä reisiluun pään verenkierto häiriintyy. Tämä sairaus tunnetaan myös nimellä Legg Calve Perthes -tauti. Verenkierron häiriintyminen johtaa reisiluun pään kasvun häiriintymiseen ja surkastumiseen.

Sairauden oireet alkavat n. 5 kk iässä ontumana ja lonkkanivelen kipuna. Varsinkin reiden ojennus tekee kipeää. Usein reiden lihaksisto surkastuu, koska koira ei käytä kipeää raajaansa.

Legg Calve Perthes -taudin hoitona voi kokeilla tulehduskipulääkkeitä. Kirurginen hoito, surkastuneen reisiluun pään ja kaulan poisto, antaa varmemmin hyvän hoitotuloksen.

Artikkelin kirjoittaja: [Esa Eskelinen, ELL, pieneläinsairauksien erikoiseläinlääkäri](#)

© 2008 Apex Malmin Eläinklinikka. Lyhyt lainaus artikkelista sallitaan, kun artikkelin kirjoittaja Esa Eskelinen, Malmin Eläinklinikka Apex ja kirjoitusvuosi 2008 mainitaan. Koko artikkelin kopiomisesta web-sivuille tai muuhun käyttöön on aina sovittava kirjoittajan kanssa.